

детерминантних признаков играют решающую роль в появлении у паремий афористичности и образности. В статье установлен репертуар препозитивных синтаксем, образованных на базе винительного падежа, описаны условия появления в них детерминантных ограничительных свойств. Препозитивные формы винительного падежа в составе пословиц демонстрируют не все синтаксемные функции, присущие им в языке, более узким является и перечень самих форм. Статья представляет оригинальный подход к описанию украинских паремий, содержит новые данные, важные для развития теории синтаксиса.

Ключевые слова: синтаксис, семантика, структура украинских пословиц, детерминанты, топики.

Pauk M.M.

Mukachevo state university, Ukraine

FUNCTIONS OF PREPOSITIVE FORMS OF ACCUSATIVE IN THE STRUCTURE OF UKRAINIAN PROVERB

The article is devoted to the study of syntaxemic functions of prepositive forms of accusative in the structure of Ukrainian proverbs. These forms, through the acquisition of determinants, play a decisive role in providing proverbs of aphoristic and figurative nature. The repertoire of prepositive syntaxems, formed on the basis of the essential case, is established in the article. The conditions for the appearance of determinant restrictive properties in them are shown. The prepositive forms of accusative in the proverbs show not all their syntaxemic, but the list of forms itself is also narrower. In the preposition in proverbs the forms of accusative without preposition were fixed, as well as the forms with prepositions в (у), за, на, під, про. The article presents an original approach to the description of Ukrainian proverbs and contains new data, which are important for the development of the theory of syntax.

Key words: syntax; semantics; the structure of Ukrainian proverb, determinants, topics.

УДК 81'373.43:811.111

Демченко Н.С., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет, Біла Церква

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРЕННЯ НОВОЇ ЛЕКСИКИ ТА ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті йдеться про неологізми англійської мови, звернено увагу на термін «неологізм» та причини виникнення нової лексики, проаналізовано класифікації неологізмів за способом творення, виявлено найбільш продуктивні способи творення нової лексики.

Ключові слова: неологізми, словотворення, афіксація, телескопія, словоскладання, аббревіація.

© Демченко Н.С., 2017

Останнім часом в англійській мові виникло багато нових слів, що потребують детального вивчення. Зростання кількості нових номінацій призвело до появи нової науки – неології, яка займається пошуком нових слів, їх класифікацією, аналізом факторів та засобів їх утворення. Серед проблем та завдань неології можна виділити такі: виявлення нових слів та правильне розуміння їх значення, формулювання нових тенденцій розвитку мови на основі нових мовних одиниць, визначення способів їх утворення, перекладу та лексикографічної обробки [1, с.127].

Процес збагачення, поповнення словникового складу мови на сучасному етапі відбувається переважно двома шляхами: за рахунок зовнішніх резервів, тобто запозичення, і використання внутрішніх резервів мови, тобто словотвору. Англійська мова стрімко поповнює свій словниковий склад переважно за рахунок власних мовних ресурсів, тобто через словотвір та зміну значення наявних одиниць. Словотвір – це процес утворення нових слів від уже наявних у мові [2, с.82].

Питанням неологізмів займаються і займаються багато лінгвістів, серед яких А. А. Харковська, Ю. А. Зацний, І. І. Мурко Л.С. Бархударов, Я.І. Рецкер, Л.І. Борисова, Б.Н. Клімзо та багато інших. За останнє десятиліття видано два цінних словники Барнхарта. Вони зафіксували близько 10 000 нових слів та значень. Видано три однотомних додатки до третього видання словника Вебстера: «6 тисяч слів», «9 тисяч слів», «12 тисяч слів». Для того, щоб занести слово в словник нових слів Барнхарта, необхідно, щоб воно використовувалося протягом одного року, тоді як у лексикографічному центрі Оксфордського університету цей термін у 5 разів більший, що виключає можливість фіксування так званих «одноденних» слів [10, с.79].

Актуальність статті полягає в тому, що з плином часу мова змінюється, частково змінюється її структура, але, головним чином, змінюється лексичний склад мови і продуктивність словотворчих моделей. Існуючих теоретичних знань стає недостатньо. Тому необхідно виявлення нових, сучасних тенденцій, що простежуються в останні роки.

Метою статті є аналіз основних способів утворення неологізмів та виявлення продуктивних моделей їх формування в англійській мові.

Об'єктом дослідження стали неологізми різних сфер суспільного життя, що з'явилися у 2016 – 2017 рр. у лексоні сучасної англійської мови. **Предметом дослідження** є тенденції словотвору неологізмів в сучасній англійській мові.

Матеріалами дослідження послуговували англійські неологізми, отримані шляхом суцільної вибірки, зафіксованих на веб-сайті <https://dictionaryblog.cambridge.org> [11].

Дослідження новостворених слів є невід'ємною частиною лексикології. Неологізми показують здатність мови відображати динамічний розвиток суспільства і в той самий час розширення традиційних меж словотворення. Для відображення, відтворення й закріплення нових ідей і понять мова, і лексика зокрема, мають перебудовуватися, поповнюватися новими компонентами. Розвиток мови зумовлений значною мірою розвитком її словотвірної системи, становленням нових словотвірних моделей слів, зміною існуючих, збільшенням чи зменшенням їх продуктивності, багатьма іншими факторами словотвірного процесу [10, с.80].

Опираючись на визначення, запропоноване О.О. Селівановою, неологізм – це слово чи сполука, використані мовою в певний період для позначення нового або вже наявного поняття або в новому значенні, й усвідомлюються як такі носіями мови. Неологізми

належать до пасивного словникового складу мови, але з часом засвоюються нею й переходять до загальноживованої лексики, утративши свій статус неологізма [6, с. 417].

Жодна нова наука не в змозі без неологізмів, нових слів та нових інтерпретацій уже існуючих слів пояснити та описати реалії сьогодення по-новому. Нові знання вимагають нових термінів і концепцій. Відмовитися від неологізмів означає відмовитися від наукового розвитку [10, с.80].

За результатами нашого дослідження встановлено, що творення неологізмів відбувається за допомогою чотирьох способів словотворення (див. табл. 1).

Таблиця 1

Словотворення неологізмів

№	Способи словотворення	Частотність
1	Словоскладання	37%
2	Телескопія	30%
3	Афіксація	27%
4	Абревіація	6%
Разом		100

Так, серед неологізмів, зафіксованих на даному сайті, 37% утворені шляхом словоскладання.

Словоскладання – один із найважливіших засобів збагачення мови. Воно є одним із найдавніших способів словотвору, що зберіг в англійській мові продуктивність і на сучасному етапі його розвитку. Завдяки йому, мова поповнює свій словниковий склад й удосконалює свій устрій [5].

Ф.Ю. Незнання у своїй роботі «Словоскладання в словотвірчій системі сучасної англійської мови» наводить думку знаменитого російського лінгвіста В.І.Заботкіної: складні слова становлять зараз більше однієї третини всіх новоутворень в сучасній англійській мові. Неологізми, утворені шляхом об'єднання існуючих слів, з'являються з такою швидкістю, що не завжди до моменту свого поширення встигають потрапити в словник. В англійській мові багато коротких слів, і коли з'являється щось нове, то найпростіше взяти два однокладових слова і отримати з них нове для позначення нового явища. Цей спосіб існує давно, проте останнім часом кількість подібних явищ зростає багаторазово [4].

Словоскладання тісно пов'язане із граматикую та має великий вплив на лексичний склад мови. Воно відбиває специфіку мови, тому що поряд з деякими загальними для багатьох мов рисами мають місце і національні, характерні тільки для даної мови особливості, становлячи одну з відмінностей однієї мови від іншої [5].

Аналіз складних слів-неологізмів виявив, що найпродуктивнішою моделлю утворення складних слів-неологізмів є модель « $n+n=N$ ». Дана модель є асинтаксичною, тому що два іменники в одній і тій же формі можуть утворювати словосполучення. Слова, утворені за цією моделлю – іменники. Така модель охоплює слова з підрядними і сурядними зв'язками, слова, компоненти яких перебувають у відносинах додатка. У словах з підрядним зв'язком можуть бути будь-які семантичні відносини [5]. Наприклад: «heartfulness» [heart + fulness] – a type of meditation that involves being aware of your heart, thought to create a feeling of calm; «sleep divorce» [sleep + divorce] – an arrangement where

a couple chooses to sleep in separate beds or bedrooms; «time poverty» [time + poverty] – the lack of time to do anything to improve your life or for personal fulfillment or enjoyment due to the amount of time spent doing unpaid work; «power bowl» [power + bowl] – a dish, typically served in a bowl, that contains several very healthy ingredients, usually including fresh vegetables and a protein source [11].

Іншою продуктивною моделлю є модель «**Adj+N=N**». Дану модель можна охарактеризувати як ендоцентричну, синтаксичну, тому що розташування її компонентів збігається з розташуванням елементів у словосполученні [5]. Прикладами використання даної моделі є такі складні слова як: «social menopause» [social + menopause] – the time in a woman's life when she no longer wants to stay out late, go to parties etc; «digital divorce» [digital + divorce] – an online process to end a marriage legally [11].

Менш продуктивними моделями під час нашого дослідження виявилися такі моделі: **N+Ving**, **N+Ver**, **A+Ving**. Наприклад: «droneboarding» [drone + boarding] – the activity or sport of moving over snow standing on a snowboard and being pulled by a drone; «faceswapping» [face + swapping] – the practice of swapping the faces of people in photographs, usually on mobiles, for humorous effect; «twitter quitter» [twitter + quitter] – a high-profile user of Twitter who closes their account, usually after being trolled; «vibe manager» [vibe + manager] – someone whose job is to create a good atmosphere in the workplace; «social eating» [social + eating] – a practice that involves filming yourself while you eat and posting or streaming it on a social media website; «clean sleeping» [clean + sleeping] – the practice of getting enough good quality sleep in order to improve or maintain one's health [11].

Очевидно, що стрімкий розвиток мережі Інтернет, прагнення до раціоналізації мови і економії мовних дій призвело до збільшення кількості неологізмів, утворених за допомогою такого способу як телескопія (на його частку в нашому дослідженні припало 30% словникових одиниць) (див. табл. 1).

У лінгвістиці немає єдиного визначення телескопічних одиниць, а тому для позначення цього феномену вчені користуються такими поняттями: слова-злитки (Н. Н. Амосова.), слова-амальгами (І. Р. Гальперін), складноскорочені слова (Р. А. Кисельова, Н. М. Шинський), telescoring, telescoped words (І. В. Арнольд, М. М. Брайант, І. М. Берман, К. Т. Баранцев, С. Робертсон, А. П. Соколенко, Н. М. Шанський), blend, blendings (С. Єсперсен, А. Кеннеді, Т. Пайлз), contamination (Х. Вентворт, С. Ульман), portmanteau words (В. И. Заботкина, Л. Керрол). Перші згадки про телескопічні одиниці в лінгвістичній науці трапляються у працях А. Аббота, Д. Алжео, О. Єсперсена, Л. Паунда, Г. Світа [2, с.82].

Використання сучасних телескопічних одиниць у мові стало звичним, оскільки завдяки їм можна значно скоротити та стисло передати інформацію, компактно побудувати мовленнєві твори, саме тому їх часто вживають у рекламі, засобах масової інформації, у розмовній мові. Як основні характерні риси телескопічних одиниць виділяють таке: більшість телескопізмів не зафіксовані в словниках, оскільки мають ситуативний характер; вони залежать від контексту; телескопічним словам не властива полісемія, саме тому їх широко застосовують в галузі термінології [2, с.83].

У лінгвістиці виділяють такі послідовні етапи утворення телескопічних слів, які відбуваються за умови двох вихідних елементів як скорочення однієї або двох основ та складання скорочених основ. В англійській мові услід за Т.Р. Тимошенко розрізняють таку класифікацію телескопічних слів відповідно до їх структурного типу: повні телескопічні

слова, часткові та “гаплогологи”, або “накладні” телескопізми [7, 130-135]. Автор також запропонувала поділ структурного типу повних телескопізмів на такі підгрупи:

1. Слова, які утворюються поєднанням двох скорочених форм вихідних основ;
2. Слова, які утворюються шляхом злиттям початкових частин слів;
3. Слова, утворені шляхом поєднання початкових частин скорочених основ вихідних слів, а також слова-злитки скороченої частини другого компонента та ініціальної аббревіації;
4. Слова, які утворюються злиттям початку першого компонента одного слова та середини другого компонента іншого слова;
5. Слова, які утворюються злиттям закінчення першого компонента із закінченням другого.

На основі відібраних одиниць в ході нашого дослідження нами було виділено лише дві підгрупи. Розглянемо їх детальніше.

1) слова, які утворюються злиттям двох скорочених форм вихідних основ, тобто $ab+cd=ad$, такі слова зазвичай називають «злитками»: «*cruffin*» [*cr(ouissant) + (m)uffin*] – a kind of small cake that is shaped like a muffin but made of pastry layers like a croissant; «*Thrisis*» [*th(irty) + (c)risis*] – feelings of unhappiness, worry, and disappointment that some people experience when they are around 30 years old and that can sometimes lead them to make important changes in their life; «*glunge*» [*gl(amour) + (gr)unge*] – a type of fashion that combines glamour and grunge; «*shacket*» [*sh(irt) + (j)acket*] – a light jacket, similar to a shirt; «*hamdog*» [*ham(burger) + (hot) dog*] – a combination of a hamburger and a hot dog [10].

2) слова, які утворюються злиттям початку першого компонента та початку другого, тобто $ab+cd=ac$: *bobu* – *bo(hemian) + bu(sinessman)* – a businessman who leads a bohemian lifestyle [11].

Щодо часткових телескопічних слів, то їх поділяють:

1) телескопізми, які утворюються сполученням цілого першого компонента із закінченням другого, тобто $ab+cd=abd$: «*twodio*» [*two + (stu)dio*] – a small apartment with one large room for sleeping and living in, a bathroom, and a kitchen that is shared with another apartment; «*textalyzer*» [*text + (an)alyzer*] – a device that the police could use to check if a driver has been using their phone while driving; «*poolcuzzi*» [*pool + (ja)cuzzi*] – it is larger than a jacuzzi but smaller than a pool; «*ringxiety*» [*ring + anxiety*] – the phenomenon of seeming to hear or sense a non-existent message or call on your phone; «*funsultant*» [*fun + (con)sultant*] – someone who advises employees on how to make the company a more fun place to work; «*foodfie*» – a photograph of the food that you are eating [11].

2) телескопізми, які утворюються сполученням початку першого компонента із цілковитим другим, тобто $ab+cd=acd$: «*heli-yoga*» [*heli(copter) + yoga*] – the activity of taking a helicopter to an isolated outdoor location and doing a yoga session there; «*Calexit*» [*Cal(ifornia) + exit*] – an exit by the state of California from the United States of America, «*Clexit*» [*cl(imate) + exit*] – an exit by a country from international climate treaties; «*genervacation*» [*gener(ation) + vacation*] – a holiday taken by parents and their grown-up children which is paid for by the parents [11].

Ще одну групу телескопізмів становлять слова-гаплогологи, які характеризуються наявністю загального звуку на стику компонентів, які з'єднуються, тобто накладенням звуків одного компонента на інший: «*scatio*» [*cat + (pa)tio*] – an enclosed area outside a house

for pet cats; «beditate» [bed + (me)ditate] – to meditate in bed; «trumpkin» [Trump + (pum) pkin] – a pumpkin made to look like Donald Trump; «midult» [mid(dle) + (a)dult] – someone, especially a woman, in the middle stage of adulthood who has interests more associated with those of younger people; «frosé» [fr(ozen) + rosé] – a type of alcoholic drink made of frozen rosé wine mixed with sugar, lemon juice and sometimes other alcoholic drinks [11].

На думку Ю. А. Зацного неологізми-телескопізми набули надзвичайної популярності на сучасному етапі розвитку мови, так як значно виріс відсоток неологізмів-телескопізмів за останні десятиріччя серед інших нових слів. За результатами його дослідження, які були висвітлені у його монографії, відсоток неологізмів-телескопізмів виріс до 20% порівняно із 9% у минулому сторіччі [3]. Отриманні нами дані, свідчать, що відсоток таких неологізмів продовжує зростати. За результатами нашого дослідження вони складають 30% від проаналізованих одиниць. Отримані дані вказують про тенденцію до продуктивності творення неологізмів-телескопізмів у сучасній англійській мові.

Афіксальний спосіб утворення неологізмів є найбільш традиційним для англійської мови. Однак по частотності афіксальні неологізми поступаються двом вищеописаним способам словотворення – тільки 27% від загальної кількості досліджуваних одиниць (див. табл. 1). До афіксації відносимо суфіксальний спосіб, наприклад: single + ism → singlism; префіксальний спосіб, наприклад: pre + buttle → prebuttle [11].

Суфіксальний спосіб творення неологізмів представлений такими суфіксами як: -ism, -er, -ing. Суфікс -ism утворює абстрактні іменники, зазвичай означає навчання, філософський напрямок чи течію: «singlism» [single + ism] – the stigmatization or marginalisation of single people; «Trumpism» [Trump + ism] – the views and cultural and political statements of Donald Trump; «adulthood» [adult + ism] – discrimination against young people. Суфікс -er використовується для утворення від дієслівних основ іменників, що позначають професію чи властиву певній особі дію: breadcrumb [breadcrumb + er] – someone who contacts another person very infrequently; brexiter [brexit + er] – one who favours Brexit; roamer [roam + er] – someone who moves from one country to another to live and work. За допомогою суфікса -ing утворюються іменники, що позначають дію чи процес або конкретний результат дії: «ghosting» [ghost + ing] – the practice of ending a romantic relationship by suddenly breaking off contact with the other person, «sharenting» [sharent + ing] – using social media excessively to share information about one's children, «adulthood» [adult + ing] – doing things that are associated with being an adult [11].

Префіксальний спосіб представлений такими префіксами: pre-, post-, neo-, micro-. Наприклад: prebuttle, postmateriality, neomasculinity, microlattice [11].

Абревіація посідає четверте місце за продуктивністю та складає 6% від загальної кількості досліджуваних одиниць (див. табл. 1). Абревіація – це скорочення лінгвістичних одиниць, в результаті якого ціле заміщується частиною, що репрезентує все ціле [8]. Поява абревіатур створює сприятливі умови в економії часу та зменшення обсягів тексту. Наприклад: JAM – just about managing; FOLO – fear of living offline; TWAG – tech wife and girlfriend; AFOL – adult fan of Lego [11].

Вивчення неологізмів не тільки дозволяє побачити способи й засоби вербалізації нових концептів і категорій, еволюцію мовної картини світу, але й дає ключі до розуміння своєрідності культури носіїв цієї мови, їх системи цінностей і світосприйняття. Нові слова відображають найбільш важливі зміни, що відбуваються в суспільстві, а також

служать джерелом поширення нових мовних одиниць. Таким чином, можна виділити такі найбільш важливі сфери появи нових слів [9, с.256], які пов'язані з безпосереднім інтересом носіїв мови: 1) політичне та економічне життя суспільства; 2) різні соціальні явища; 3) екологія; 4) інтернет технології; 5) субкультури; 6) мистецтво; 7) мобільні технології; 8) спорт; 9) процеси глобалізації.

Таким чином, аналіз основних способів утворення неологізмів, а також виявлення продуктивних моделей їх формування показав, що найбільш характерними способами утворення неологізмів в англійській мові, на основі відібраних нами одиниць, є словоскладання, телескопія, афіксація та аббревіація. Найбільш продуктивним способом творення неологізмів є словоскладання. Друге місце за продуктивністю посідає телескопія, третє – афіксація. Непродуктивним способом творення неологізмів є аббревіація. Дослідження складних слів-неологізмів засвідчив, що найпродуктивнішою моделлю утворення складних слів є модель $N+N=N$ та $Adj+N=N$. Менш продуктивними моделями виявилися: $N+V+ing=N$, $N+V+er=N$, $Adj+V+ing$. Найпродуктивнішими моделями телескопічного словотворення є: $ab+cd=abd$ та $ab+cd=ad$, менш продуктивними $ab+cd=acd$ та $ab+cd=ac$. Афіксальний спосіб здебільшого представлений такими афіксами як: *pre-*, *post-*, *neo-*, *-er*, *-ing*, *-ism*. Отже, дослідження показало, що з розвитком різних сфер людської діяльності виникла необхідність для позначення нових речей та явищ. Так, структурно-семантичними особливостями неологізмів є: новизна значення, утворення нової форми слова, акцептуалізація слів носіями мови та належність до певної сфери вживання. **Перспективним** є зіставлення особливостей словотворення засобами англійської та української мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко О.М. Англійські неологізми: нове у використанні способів утворення / О.М. Бондаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – Вип. 1. – С. 127-131.
2. Галишин І. М. Телескопія як один із новітніх способів словотвору в англійській мові / І. М. Галишин // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – С. 82-86.
3. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови: [монографія] / Ю. А. Зацний. – Запоріжжя: Запорізький державний університет, 1998. – 431 с.
4. Незнанная Ю.Ф. Словосложение в словообразовательной системе современного английского языка. [Електронний ресурс] / Ю.Ф. Незнанная. – Режим доступу: <https://www.scienceforum.ru/2013/18/5467>
5. Радочинська Л.Г. Особливості словоскладання в англійській мові / Л.Г. Радочинська // *Materialy Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2014» Volume 16. Filologiczne nauki – Przemysl. Nauka i studia, 2014 – 88 st.* – С. 56-60.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.)
7. Тимошенко Т. Р. Телескопія в словообразовательной системе современного английского языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Т. Р. Тимошенко. – К., 1975. – 176 с.

8. Ткачик О.В. Номінативні процеси в англomовному політичному дискурсі (скорочення, усічення, злиття, реверсія, конверсія). [Електронний ресурс] / О.В. Ткачик. – Режим доступу: <http://term-in.org/goods/15-1-1-1/category/id81/>
9. Хребтова А. В. Новые слова в английском языке : лингвокультурный аспект / А. В. Хребтова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки. Книга 1. – Ніжин, 2013. – С. 255 – 259.
10. Шутова М. О. Неологізми в сучасній англійській мові / М.О. Шутова // Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. – 2010. – Вип. 21. – С. 79-85.
11. Cambridge Dictionary. About words. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionaryblog.cambridge.org>.

Демченко Н.С., ассистент

Белоцерковский национальный аграрный университет, Белая Церковь

ОСОБЕННОСТИ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ НОВОЙ ЛЕКСИКИ И ЕЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье рассмотрены неологизмы английского языка, сосредоточено внимание на значении понятия «неологизм» и причинах образования новой лексики, проанализированы классификации неологизмов по способу их образования; выделяются наиболее продуктивные способы образования новой лексики.

Ключевые слова: неологизмы, словообразование, аффиксация, телескопия, словосложение, аббревиация.

Demchenko N.S., teaching assistant

National agrarian university, Bila Tserkva, Ukraine

THE PECULIARITIES OF WORD-FORMATION AND FUNCTIONING OF NEW ENGLISH VOCABULARY

The article deals with neologisms of the English language; attention is paid to the meaning of the concept «neologism» and the reasons of origin of the new vocabulary; the classification of neologisms according to the ways of their formation is analyzed; the most productive ways of word-formation of new vocabulary are determined.

Key words: neologisms, word-formation, affixation, telescoping, compounding, abbreviation.